

ȘTIRI DE PE FRONT: „OPERATIUNEA 60.000” ÎN PRESA EPOCHII

*Dr. Andreea ATANASIU-CROITORU**

Informațiile despre desfășurarea misiunii cunoscută sub denumirea de „Operația 60.000” au fost cu siguranță unele din știrile fierbinți ale lunilor de primăvară din anul 1944. Pentru cei care studiază această operațiune, presa poate oferi o radiografie evenimentelor petrecute în acele zile, ea se poate constitui chiar într-un martor al acestora și poate transmite emoție chiar și peste ani.

Tocmai de aceea, o parte din activitatea noastră, a specialiștilor de la MNMR, constă în a identifica și pune în circuitul cercetării mărturii de presă referitoare la diferite evenimente din istoria Marinei. În cazul de față, tema de studiu este „Operația 60.000”, un moment important din istoria noastră de care vorbim nu de multă vreme având în vedere că anii comunismului nu au permis glorificarea unei misiuni desfășurate împreună cu militarii germani.

Prin urmare, am selectat mărturii din februarie-iunie 1944, din presa românească, cum ar fi ziarele „Țara”, „Universul”, „Curentul”, „Argus”, dar și din presa străină, precum: „Daily Mail” și „Daily Express” din Londra, „Deutsche Allgemeine Zeitung”, „Berliner Lokal-Anzeiger” din Berlin și „Türkische Post”.

În presa central românească, încă de la sfârșitul lunii februarie 1944 se menționa, citându-se surse germane, că „la Berlin se așteaptă apropiata reluare a bătăliei pentru istmul Perecop. O indicație că această bătălie este iminentă sunt concentrările masive pe care sovieticii le fac în această regiune. Se anunță că sovieticii au adus și trupe din interior, pentru a întări armata de ofensivă”¹.

Atacurile sovietice începuseră deja din data de 28 februarie, situația din Crimeea fiind relatată în presă abia după câteva zile, din considerente operative și de securitate: „După o pauză destul de îndelungată, noi atacuri sovietice au început luni în Crimeea, la nord-est de Kerci. Folosind ceața artificială și forțe de artilerie destul de importante, bolșevicii au încercat să facă o breșă în frontul defensiv german. Totuși, cea mai mare parte dintre asalturile lor au putut fi nimicite încă pe când se efectuau în zona din fața pozițiilor germane.

Numai într-un singur joc, inamicul a reușit să pătrundă în liniile germane, dar, în urma unui contraatac dat imediat de forțele locale germane, el a putut fi respins.

Avioane germane sburând la mică înălțime au atacat bazele de plecare ale infanteriei sovietice și transporturile de pe Marea Sivas cu multă eficacitate și au participat astfel într-o mare măsură la succesul defensiv realizat.

După ce au adus noi formații, sovieticii au continuat încercările lor de străpungere efectuate pe un front larg la sud, sud-vest și nord-vest de Krivoirog. Suferind pierderi sângeroase, ei au fost siliți să se retragă. După curățirea unei

*Șef Secție Muzeu Constanța, MNMR, andreea.maria.croitoru@gmail.com

¹Iminenta bătălie pentru Crimeea, în „Țara”, an IV, nr. 824, marți, 29 februarie 1944, p. 1.

breșe vechi, au fost făcuți numeroși prizonieri. Alte acțiuni locale germane au realizat îmbunătățiri simțitoare ale pozițiilor proprii, în ciuda unei înverșunate rezistențe parțiale bolșevice”².

Un loc aparte îl ocupau descrierile acțiunilor de luptă.

Existau convoaie navale între România și linia frontului, unele dintre acestea beneficiind inclusiv de protecție aeriană. Confruntările forțelor de protecție aeriană ale convoaielor cu cele ale inamicului erau redată în buletinele de presă, dar și în reportaje de pe front, publicate în presa centrală: „De câteva zile, nori negri umbresc cerul de iarnă. În seara precedentă, grupul român de aviație din sector este anunțat că a doua zi, convoiuri amice se vor găsi pe Marea Neagră, cu direcția unui port din Crimeea.

Pentru întărirea protecției convoiului sunt trimise două misiuni. Una pleacă în zorii zilei, iar următoarea, cu echipajul, observator sublt. Gradea Mircea, pilot adj. Teodorescu Sterian și mitralior serg. Rusu Ion își iau sborul la orele 8,10, pe un timp mohorât, cu vizibilitate redusă și plafon scăzut.

Avionul I.A.R. 39 decolează în zonă și găsește convoaiele la 10-12 km. de coastă. Urmându-se de aproape unul după altul, primul avea șapte vase mari românești, iar cel de al doilea convoi mai multe vase mici germane.

Un hidroavion B.V. 138, sau „pantoful zburător” – cum îl numesc cei de aici – trimis și el pentru protecție îi iese înainte. Semnalul de recunoaștere aruncat de observatorul nostru îl face să vireze într-o parte, în timp ce avionul I.A.R. se îndreaptă spre coada primului convoi. Al doilea hidroavion, care apare la scurt timp după aceasta, flanchează de altă parte vasele.

Acum I.A.R.-ul se îndreaptă spre convoiul din urmă, să vadă ce-i pe-acolo. Luând înălțime, avionul trecea în larg, între coastă și vase. Deodată însă, glasul mitraliorului Rusu se aude puternic și insistent: – *Domnule sublocotenent, avioane inamice în larg!*

Apelul de alarmă e transmis imediat și pilotul face un viraj de degajare ca vasele să-și poată deslănțui barajele de foc.

Bombardierele inamice surprinse de această violentă primire aruncă bombele la întâmplare, fără să nimerească vreun vas. Unul din ele trece pe sub I.A.R. și deschide foc. Pilotul virează la direcția lui, îl pică în coadă și-l prinde în snopul de proiectile al mitralierei. Dar, de undeva, avioanele de vânătoare inamice pânneau... Primul se repede. În mijlocul luptei, dintre nori observatorul nostru îl vede flancând dreapta avionului. În aceeași clipă, mâna lui se încleștează pe umărul stâng al pilotului. Este un semn convențional intrat la sângele fiecărui sburător. Manevrează fulgerător spre stânga, în timp ce vânătorul inamic degajează și o șterge înainte pe urmele bombardorului.

Dar un altul îi ia locul și îl îmbracă pe „Neață” (numele de... botez al I.A.R.-ului 39) în lumina cartușelor trasoare, ce sburau în jurul lui ca scânteile, noaptea, din coșul locomotivelor.

²*Noi atacuri ale trupelor sovietice la Kerci*, în „Universul”, an 61, nr. 61, joi, 2 martie 1944, p. 1.

Sublt. Gradea întoarce capul și tot în dreapta, ochii lui întâlnesc al treilea vânător inamic. Glasul lui anunță ferm, prin microfon: – *Allo ! Allo!... Vânătoare inamică și bombardament la convoi!*

La stația de Radio, recepția ascultă acest S.O.S. venit din văzduh și răspunde prompt: – *Înțeles, înțeles, comunic mai departe!*

Din avionul încolțit, mitraliorul Rusu trage cu sete, fără frică. Își schimbă încărcăturile ca o mașină, iar loviturile se înfig în botul inamicului, ca niște sulite aprinse.

Deodată, o lovitură surdă sgudui avionul. Observatorul coborî ochii, instinctiv și văzu la picioare un fir lichid curgând. Rezervorul de benzină era spart, iar acumulatorii făcuți praf. Dar și vânătorul inamic din stânga fu atins și deabia putu să degajeze, ca s-o ia la goană.

Atunci, ca o ultimă năpastă, al patrulea vânător inamic căzu în coada lui. Aici însă, mitraliorul Rusu îl aștepta, ca și pe ceilalți, cu mâna încleștată pe arma lui fără greș. Ultimele bande de mitralieră se goliră și focul concentric sili pe agresor să degajeze, dela 200 m, căci mai aproape nu putuse să vină. Pe urma celorlalte, în câteva secunde, vânătorul inamic dispăru în nori.

Lupta a durat doar câteva minute. Bucuros că a scăpat de acest iad, observatorul îi spune lui Teodorescu: – *Haide înapoi la convoi.*

Pilotul lasă mâna în joc, pe lângă picior și când o ridică era plină de sânge: – *Sunt rănit la amândouă picioarele! completează el.– Poți să mai ții până la aerodrom?– Am să încerc.*

Băeții, cari urmăriseră de jos, lupta, primiră echipajul sublt. Gradea în triumf și povesteau cum se auzeau în recepție, sgomotele proiectilelor ce se încrucișau în aer.

Convoiul a ajuns la destinație, întreg, fiindcă echipajul român a știut să-și facă încă odată datoria și înfruntând pe inamic superior ca număr, dar nu în curaj”³.

Așa cum este și firesc, știrea de bază o constituiau pierderile din rândurile inamicului

În pofida situației de pe front, în presa centrală se publicau zilnic materiale și comunicate despre starea luptelor, accentuându-se intensitatea luptelor și disproporția dintre forțele sovietice, pe de o parte, și cele germano-române de cealaltă parte, precum și eroismul acestora din urmă. Nu se vorbește de nici un fel de operațiunea de retragere a trupelor Axei, ci de grelele pierderi umane și materiale suferite de trupele sovietice.

Deși oficial nu se vorbea de o retragere organizată a trupelor germano-române, se menționa: „Cu prilejul unui atac dat de avioane sovietice împotriva unui convoi german la vest de Crimeea, 6 avioane sovietice au fost doborâte”⁴.

³Serg. TR Gruia Floruțiu, *Bombardament la convoi... O luptă aeriană deasupra Mării Negre*, în „Curentul”, an XVII, nr. 5773, luni, 13 martie 1944, p. 7.

⁴*Marile pierderi ale sovieticilor pe Siretul mijlociu*, în „Argus”, an XVII, nr. 5826, duminică, 7 mai 1944, p. 4.

Un subiect central a fost constant, Sevastopolul

„Marele port Sevastopol din Crimeea, care a fost cucerit în Iulie 1942 de trupele româno-germane, a fost evacuat în ziua de 10 Mai, după ce au fost distruse toate obiectivele militare. Pentru cucerirea lui, rușii au suferit pierderi mari. Prin căderea Sevastopolului luptele din Crimeea au luat sfârșit”⁵.

În data de 12 mai 1944, în presă se menționa importanța activităților militare derulate de trupele germano-române din Crimeea și gravele pierderi pe care le-au pricinuit trupelor sovietice. De asemenea, se menționa: „În ceea ce privește contribuția dată de aviațiile germană și română, ca și de forțele navale, la momentul oportun vor fi date precizări”⁶.

O aprofundată analiză a evenimentelor găsim în „Curentul”, din 13 mai 1944, care citează la rândul său ziare britanice, dar și rusești

„Când forțele sovietice din grupul al IV-lea de armate de pe frontul de sud au străpuns pozițiile germane și române din istmul Perekop și peninsula Kerci, s-a anunțat din Moscova că, din moment ce porțile Crimeii au fost deschise, nu se mai pune chestiunea unei rezistențe organizate de inamic în interiorul acestei faimoase peninsule ce a jucat un rol atât de important în cele trei războaie din 1855-1856, din 1920 și cel actual.

Această opinie s-a bazat în primul rând pe superioritatea covârșitoare numerică a forțelor sovietice ce au pătruns la începutul lunii trecute în stepa Crimeii și în al doilea rând, pe absența unor linii fortificate în jurul fostei cetăți a Sevastopolului.

Totuși, evenimentele din Crimeea nu s-au desfășurat atât de rapid cum au socotit cei din comandamentul sovietic, care au crezut că, din moment ce forțele germane și române au rămas izolate și obligate să se retragă în zona muntoasă din partea de sud-vest a peninsulei – adică între înălțimile de la nordul golfului Severnaia și lanțul munților Iaita, care formează centura naturală de apărare a Sevastopolului, – nu se va mai opune niciun obstacol înaintării coloanelor sovietice spre porturile Sevastopol, Feodosia, Ialta și Eupatoria.

Aceste socoteli s’au dovedit greșite, căci trupele germane și române, retrase din istmurile de la nord și din regiunea Kerci, de la est, au ocupat pozițiile din jurul Sevastopolului unde au format un front rezemat pe coasta mării și pe înălțimile ce domină orașul transformat în ruine, unde au rezistat timp de trei săptămâni.

Această rezistență este cu atât mai remarcabilă, cu cât ea a fost susținută numai de unitățile din ariergardă, pe când grosul forțelor germane și române, astfel protejate, au putut treptat să se îmbarce pe vasele de transport în portul Sevastopol, fără să fie stânjenite serios în cursul acelei operațiuni delicate, deoarece flota roșie din Marea Neagră n’a putut interveni, rămânând în porturile sale de refugiu de pe

⁵Sevastopolul a fost evacuat, în „Argus”, an XI, nr. 20, vineri, 12 mai 1944, p. 1.

⁶În bătălia pentru Sevastopol, bolșevicii au suferit pierderi grele, în „Universul”, an 61, nr. 129, vineri, 12 martie 1944, p. 3.

coasta caucaziană (Batum, Poti, Novorosiisk) de teama submarinelor, a vedetelor rapide, a celorlalte unități ale marinei de război române și germane precum și a avioanelor și a barajelor de mine din largul portului Sevastopol.

Numai submarinele sovietice s'au aventurat în basinul mijlociu al Mării Negre, cu scopul de a ataca convoiurile de vase ce eșeau din portul Sevastopol, dar în urma scufundării câtorva din ele, celelalte s'au retras la bazele lor. Campania din Crimee din 1944, care o putem considera acum încheiată prin evacuarea ruinelor dela Sevastopol de către diviziile germane și române, n'a condus la un fel de „Dunkerque” oriental, după cum a crezut comandamentul sovietic. Inamicul n'a putut beneficia de superioritatea sa numerică, decât în prima fază a operațiunilor din Crimeea – este vorba de operațiile ce au condus la străpungerea liniei de apărare germane de la Perekop și de lângă marea Putredă (limanul Sivas), precum și a liniei de apărare germano-română de la extremitatea peninsulei Kerci – căci în luptele angajate în zona Sevastopol el a fost ținut pe loc timp de trei săptămâni de ariergărzile germane și române, neputând, din cauza terenului accidentat, să arunce împotriva pozițiilor adverse unitățile sale blindate și masele de infanterie.

În cursul acestor lupte inamicul a suferit pierderi grele, atât în oameni, cât și în material. La întrebarea ce s'ar pune: pentru ce grupul de divizii germane și române a rămas în Crimeeași după ce frontul din Ucraina s'a strămutat spre vest, dincolo de Nipru și Nistru, răspunsul îl găsim în însuși faptul imobilizării a două grupe de armate sovietice în zonele din jurul Mării Negre, de la nordul penisulei Crimeeași din peninsula Taman, atunci când celelalte grupe de armate sovietice urmăreau să dezvolte operațiile lor ofensive din Basarabia centrală, din Moldova de sus și din regiunea precarpatică dintre Stanislavov și sud de Colomeea cu scopul de a pătrunde mai departe prin trecătorile Carpaților. Așa că flota sovietică din Marea Neagră va fi nevoită să rămână tot în portul său de refugiu de la Batum.

În urma ocupării Sevastopolului – scrie presa din Moscova – flota roșie a ajuns iarăși dominantă în toate basinurile Mării Negre, căci dispune de bazele sale principale, în frunte cu baza de la Sevastopol.

De fapt, baza dela Sevastopol, în urma distrugerilor efectuate în cursul bătăliilor ce s'au dat în această zonă, nu mai dispune de nicio instalație. Ea n'are niciunul din porturile de pe coasta occidentală a acestei mări. Ziarul englez se ferește să pomenească și numele de Istanbul.

Alt ziar englez „Daily Express” spune că ocuparea Sevastopolului de trupele sovietice nu înseamnă că ofensiva de vară a armatelor roșii din sectorul de sud va începe în curând, dar lasă să se înțeleagă că ea va fi sincronizată cu invazia forțelor anglo-americe în vestul Europei.

În legătură cu această proiectată invazie, englezii iarăși anunță că germanii ar fi provocat inundarea Olandei meridionale.

Pe frontul oriental atât în sectorul de sud, cât și cel central și nordic, situația este neschimbată”⁷.

⁷Romulus Seișanu, *Cronica războiului. După evacuarea Sevastopolului. Flota sovietică din Marea Neagră*, în „Curentul”, an XVII, nr. 5832, sâmbătă, 13 mai 1944, p. 1 și 3.

Se făceau analize de strategie și tactică militară

„Evacuarea Sevastopolului de către formațiunile germane și române la raza de acțiune continentală germano-română s'a făcut cu un deplin succes, care acum poate fi considerată ca una din acțiunile cele mai remarcabile atât din punct de vedere tactic cât și din punct de vedere tehnic.

Cu această, constatare, corespondentul militar al agenției „D.N.B.“, Martin Hahensleben, își începe considerațiunile sale asupra situației. D-sa scrie apoi: După ce evacuarea orașului și portului Sevastopol de către trupele germane și române a fost efectuată, se poate acum vorbi deschis de rolul pe care l-a avut Crimeea în cursul ultimelor luni, în cadrul conducerii războiului german.

În timpul ansamblului operațiunilor, nu mai rămăsese nici o îndoială, încă de multe luni, că germanii nu tindeau decât să pregătească, în mod minuțios, acțiunea de mare anvergură a anului 1944, printr'o rezistență de lungă durată în est.

Comandamentul s'a opus în mod energic la desfășurarea evenimentelor viitoare și s'a tras singura consecință posibilă, ștergându-se Crimeea din rândul factorilor importanți și aceasta în interesul și pentru asigurarea succesului final militar, despre dobândirea căruia cercurile militare germane sunt absolut convinse, în urma planurilor stabilite pentru anul 1944.

Pentru aceasta s'au împuținat în mod succesiv forțele care rămăseseră acolo, mascându-se desfășurarea acestor operațiuni și s'au transportat mai întâi importante depozite de material de război. Apoi a început acțiunea de salvare a populației Crimeei, adică a celor care se deplasau sub protecția germană și, în același timp, pe caucazieni, cari pe vremuri fugiseră din fața bolșevicilor.

Pentru efectuarea acestei întreprinderi de mare anvergură existau suficiente vehicule. Zi și noapte, evacuările au continuat Mișcările de trupe care urmau acestei acțiuni s'au desfășurat fără nici o dificultate.

Astăzi se poate declara că în Istoria războiului nu există decât puține exemple de evacuare a unui centru înconjurat aproape în mod complet din toate părțile de mare, care să se fi făcut cu pierderi mai mici decât cele suferite de trupele evacuate în comparație cu procentul atât de mare de pierderi suferite de inamic. Pentru a se socoti acest fapt la justa sa valoare, e nevoie să ne reamintim de cucerirea Crimeei de către germani în primăvara anului 1942, în cursul cărei acțiuni Sovietele au predat tot ce aveau acolo.

O evacuare a Crimeei și deci și a Sevastopolului care, din primăvara anului 1942, pierduse caracterul de fortăreață, era deci, încă de luni întregi, numai chestiune de moment de alegere din partea înaltului comandament german.

Formațiunile capabile de a asigura, luptând, această evacuare, aveau însărcinarea de a prinde în luptă cât mai multe forțe posibile inamice în bătăliile lor de înverșunată și tenace apărare, forțând pe bolșevici a arunca în luptă efective atât de importante din punct de vedere tactic, încât aripa de sud germană pe continent a tras foloase din aceasta, pentru motivul că crizele momentane ce se iviseră, în urma retragerii germane din cadrul acestui sector de front limitat și de ordin local, nu au putut fi folosite de bolșevici în sensul unei lărgiri strategice importante intenționată. Situația consolidându-se pe aripa dreaptă germano-română, s-a

considerat că ceasul evacuării Crimeei sosise. Această evacuare trebuia să reușească și aceasta în proporțiuni ce nu se sperau a fi atinse dinainte, dată fiind starea situației”⁸.

Evacuarea propriu-zisă; ultimele zile ale Sevastopolului

„Din ianuarie, 150.000 de soldați germani au fost deportați din Crimeea. Doar pierderi foarte mici ale flotei germane de transport. Berlin, 15 mai: După cum Biroul Internațional de Informații poate raporta la sfârșitul campaniei din Crimeea, 128.000 de soldați germani, majoritatea răniți, au fost transportați pe mare doar de la începutul atacurilor Sovietice la scară largă din acest an, de către avioanele de transport germane Luftwaffe în aceeași perioadă de timp, aproximativ 20.000 de soldați germani au fost evacuați. Aceste cifre nu includ asociațiile care au fost deja repatriate la acel moment după planificarea extinsă a conducerii germane sau au fost transferate în alte secțiuni ale frontului. Același lucru pentru evacuarea populației din Crimeea, a stocurilor, a depozitelor și a materialelor mobile, precum și a echipamentului militar consumabil, care a fost, de asemenea, finalizat în mare parte chiar înainte de începerea atacurilor de masă sovietice din Crimeea. În aceste operațiuni, care nu rămân în urma realizării unice în evacuarea Siciliei în ceea ce privește organizarea și executarea, în ciuda furtunilor grele temporare și a forțelor navale, în principal în ultimele zile ale luptelor, s-au pierdut în total doar 19 vehicule de transport și de război, în mod constant de tonaj mai mic, inclusiv remorchere, nave ușoare și trei nave speciale. Scufundarea a 191 de unități navale revendicate de agitația Sovietică corespunde exagerărilor obișnuite, informațiile despre materialul presupus capturat și presupuselor pierderi germane de morți și răniți îi plasează chiar și pe sovietici încă în umbră, arătând de fapt că sovieticii, la rândul lor, nu au reușit să distrugă sau să captureze forțe semnificative ale diviziilor germane și române din Crimeea.

ULTIMELE ZILE ALE SEVASTOPOLULUI

Berlin, 16 Mai

Drama ultimelor zile ale luptei din Sevastopol reiese dintr-un raport de război care tocmai a sosit la Berlin. Pe măsură ce bătălia se apropia de sfârșit, trupele germane au trimis fiecare om pentru apărare. Toți ofițerii disponibili, precum și personalul personalului, au fost trimiși pe linia frontului. Când ultimul loc de aterizare nu a mai putut fi abordat de avioanele germane, avioanele de transport au aterizat pe Peninsula Chersonens în mijlocul unei zone de mlaștină, până când au fost și ele private de această oportunitate. Acum, când doar a rămas ruta maritimă pentru îndepărtarea asociațiilor. Au fost căpitani care au stat pe pod 6 zile și 6 nopți fără să fi dormit nici măcar un sfert de oră, trecerea de la Sevastopol la Konstanz durează 30 de ore. Pe drum, principalul pericol a fost amenințat de Forțele Aeriene Ruse. Un locotenent German care a sosit în România cu ultimul transport de nave a spus: *pe nava noastră, arma antiaeriană a tras până când tunul*

⁸*Rolul Crimeei în cursul ultimelor luni în cadrul conducerii războiului german*, în „Universul”, an 61, nr. 130, sâmbătă, 13 martie 1944, p. 5.

însuși a murit din cauza căldurii arzătoare din țeavă. Dar pe parcursul întregii călătorii nu am văzut nicio navă de război a flotei rusești a Mării Negre”.

București 15 Mai

Armata Română

Evacuare efectivă

„De la cartierul general al Führer-ului, Înaltul comandament al forțelor armate germane comunică:

În ziua de 13 Mai, au fost transportate din Crimeeepe continent ultimele trupe germano-române.

Dela 1 Noembrie 1943, bolșevicii au năvălit asupra slabelor noastre apărări cu forțe de mai multe ori superioare numericește.

Abia în Aprilie a fost nevoie ca trupele noastre să fie retrase într'un cerc îngust de apărare în jurul Sebastopolului. Dar și aici au dat greș cu grele pierderi sângeroase pentru inamic, toate celelalte încercări făcute de sovietici, cu 29 divizii de infanterie, cu mai multe divizii de artilerie, cu brigăzi de tancuri și de marină, de a sfărâma cercul și de a nimici forțele germane.

Aviația de vânătoare, de asalt și formațiunile aeriene pentru lupta din apropiere au sprijinit exemplar lupta de apărare a trupelor terestre și, de la 8 Aprilie până la 12 Mai, au nimicit 604 avioane, 196 tancuri și 113 tunuri inamice.

Printr'o acțiune de traversare perfect combinată, unități ale marinei de război și de comerț germane și române, precumși formațiuni de transport ale aviației germane, au transportat pe continent, cu toată intervenția puternică a inamicului, trupele aliate”⁹.

„După ultimele știri sosite din Capitala Reichului, se anunță că Vineri spre Sâmbătă au fost aduse din Crimeeaultimile unități de ariergardă.

Transportul acestor ultime unități s'a făcut în afară de avioane, cu vase din marina de războiu care a isbutit să sfărâme blocada inamică dela Cherson.

Cu ultimile unități nu s'a evacuat numai trupele care luptau, ci și prizonierii, răniții, materialul de războiu și o mare parte din populația Crimeei care nu mai voia să îndure jugul bolșevic.

La Berlin se precizează că acest cap de pod a fost menținut atâta timp cât a fost comandată menținerea și se elogiază dârza rezistență a trupelor germane și române care au pricinuit timp de cinci luni pierderi atât de grele inamicului”¹⁰.

Ultimele trupe evacuate

„Cercurile germane bine informate afirmă că de la începutul marelui atac sovietic dat la începutul acestui an au fost evacuați din Crimeea peste 180.000 soldați germani. Dintre aceștia peste 20.000 au fost transportați cu avioanele, iar restul pe cale maritimă. Ultimile trupe germane care s-au evacuat au fost trei ofițeri și 74 de oameni cari până în ultima clipă au menținut pozițiile defensive de la

⁹*Evacuarea trupelor germano-române din Crimeia a fost terminată, în „Curentul”, an XVII, nr. 5835, marți, 16 mai 1944, p. 4.*

¹⁰*Crimeea a fost complet evacuată, în „Țara”, an IV, nr. 884, marți, 16 mai 1944, p. 4.*

Cherson. Contrar afirmațiunilor sovietice, cu ocazia evacuării Crimeei nu au fost scufundate 190 de vase, ci numai 26 de vase cu un tonaj foarte redus”¹¹.

Sunt analizate în amănunt operațiile de evacuare din Crimeea și Sevastopol

„Operațiile de evacuare din Crimeea și dela Sevastopol sunt descrise și commentate de către colaboratorul de marină al ziarului *Deutsche Allgemeine Zeitung*, contraamiralul Gadow.

În introducerea sa, contraamiralul Gadow face observațiunea că nu voește să „fabrice o victorie glorioasă” din această retragere și din aceste transporturi de trupe, cum au făcut englezii din Dunkerque al lor în 1940 sau din retragerea de la Gallipoli din 1916, — ci voește mai mult să scoată în relief un fapt extraordinar care a avut drept rezultat aducerea unui mare număr de divizii germane și române spre un nou front.

Contraamiralul Gadow constată:

Marina de război, care se compunea de la început din câteva vase germane de mică capacitate și câteva forțe maritime române și italiene în Marea Neagră, a rezolvat problema, timp de ani de zile, pentru asigurarea comunicațiilor maritime între porturile ucrainene și porturile Crimeei și de a ține în respect flota sovietică. Câteva submarine, vedete rapide, curățătoare de mine, lacuri de luptă și vase vânătoare de submarine, aveau în fața lor o puternică flotă sovietică, compunându-se dintr-un vas de linie, trei crucișetoare, cinci contra-torpiloare și un anumit număr de vedete rapide și de submarine.

Mai multe din acestea din urmă au fost scufundate, iar celelalte au stat ascunse în porturile din sudul Mării Negre Batum, Poti și Sudum, neriscând decât rar să dea câte un atac.

Din toamna anului 1943, Crimeea era în mod practic izolată, după cum relevă contraamiralul Gadow, iar întăririle și aprovizionarea trupelor erau în mâinile marinei de război și în cele ale transporturilor maritime.

Când frontul a fost retras din peninsula Kerci spre Sevastopol, formațiunile armate au fost împinse, în nenumărate rânduri, spre coasta meridională, iar unități de ale marinei de război le-au eliberat, transportându-le la Sevastopol. De aci a avut loc, în cursul celei de a doua săptămâni din luna Aprilie, transportarea metodică a soldaților, răniților, locuitorilor și prizonierilor spre Constanța și Sulina, întrebuițându-se timp de săptămâni, cu multe dificultăți, toate vasele de securitate și de transport cari trebuiau să facă pe mare un drum de 220 mile marine. Vasele au fost obligate să-și îplinească misiunea lor sub constanta presiune a unei superiorități sovietice crescânde în aer și cu toate nenumăratele atacuri de suprafață și de sub apă”.

În această privință, contra’amiralul Gadow scrie în esență următoarele:

„Iată condițiunile în cari transporturile și ambarcațiunile de securitate trebuiau să lucreze și să navigheze în ultima fază a evacuării.

¹¹*Peste 180.000 de soldați germani evacuați din Crimeea*, în „Țara”, an IV, nr. 885, miercuri, 17 mai 1944, p. 4.

Căpitanii și echipagiile vaselor de comerț angajate au îndeplinit misiunea lor și au înlăturat greutățile într-un mod care merită cea mai mare recunoștință.

Mai ales spre sfârșit, vasele de comerț au fost nevoite să-și facă plecările lor, aproape fără protecție.

Posturile serviciilor comandantului marinei în Crimeea și cele ale șefilor de transporturi maritime, ca și echipagiile vaselor au fost, timp de săptămâni întregi, ziua și noaptea, în calmul cel mai complet și cu cea mai bună organizare, sub conducerea generală a amiralului-comandant din Marea Neagră, vice-amiralul Brinkmann.

Comandantul marinei, contraamiralul Schulz, a rămas ca ultimă poziție a serviciului german pe uscat și a comandat imbarcarea trupelor de acoperire, aflându-se pe o vedetă rapidă.

Între timp, secțiile artileriei de marină puseseră în siguranță pretutindeni, pe uscat, materialul lor transportabil, aruncând în aer pozițiile și bateriile lor.

Numai grație experienței dobândite în lupta ambarcațiunilor noastre de război, care au făcut de nenumărate ori, în strâmtoarea Kerci dovada bravurii lor, au putut fi obținute aceste surprinzătoare fapte de arme, cu pierderi foarte mici”¹².

Felicitările nu au fost lăsate de o parte, așa cum era și firesc au fost și ele notate de presă

„Marele Amiral Dönitz, comandant suprem al marinei de război germane, a adresat subsecretariatul nostru de stat pentru marină următoarea telegramă:

Colaborarea marinei române și germane, cu ocazia evacuării vitejilor luptători din Crimeea, sub greaua presiune a inamicului de o nouă piatră de hotar în lupta comună dusă de națiunile noastre aflate.

Vă rog să exprimați mulțumirile cât și sentimentele mele de recunoștință tuturor marinarilor, atât celor din marina de război română, cât și celor din marina Comercială română, care, ajutând pe camarazii lor de pe uscat, prin vitera lor, și-au îndeplinit misiunea cu succes și fără nicio precupețire.

*Rezultatele comune obținute până acum, constituie o garanție, că națiunile noastre aliate vor rezolva, cu succes, toate misiunile ce li se vor impune în viitor”*¹³.

Recompensa navelor și echipajelor

„Aproape doi ani, navele noastre de război, pe lângă operațiunile de minare și de patrulare au escortat transporturile armatelor și marinelor aliate peste întinsul Mării Negre, trecând prin barajele de mine sovietice, respingând toate atacurile avioanelor, submarinelor și forțelor de suprafață inamice.

Când s’a ordonat evacuarea Crimeei, tot marina noastră de război a fost aceia care a asigurat îndeplinirea acestei misiuni grele de strânsă cooperare cu unitățile navale ușoare germane, până în ultimul moment al rezistenței ariergărzilor

¹²*Operațiunile de evacuare din Crimeea și Sevastopol*, în „Curentul”, an XVII, nr. 5838, vineri, 19 mai 1944, p. 4.

¹³*Vitejia marinarilor români elogiată de marele amiral Dönitz*, în „Universul”, an 61, nr. 136, vineri, 19 mai 1944, p. 3.

trupelor de uscat, care au fost și ele ambarcate sub focul direct al artileriei dușmane.

Trebue să mai ținem seamă că în cursul acestor operațiuni „Navele Majestății Sale” – cum se intitulează cu mândrie navele noastre de război – au scufundat distrugătorul „Moskova”, câteva submarine și vedete rapide sovietice și au doborât numeroase avioane inamice. Pentru acțiunea lor încununată de succes din prima parte a războiului, M. S. Regele a decorat pavilioanele acestor nave cu ordinul „Steaua României” cu spade în gradul de ofițer, cu panglică de „Virtutea militară”.

Ceremonia înmânării brevetelor decorațiilor și prinderii panglicilor la pavilioanele navelor s-a desfășurat Duminică dimineață într-un cadru impresionant de sobru, pentru cinstirea memoriei marinarilor căzuți la datorie.

Pe cheiul la care sunt acostate navele, sunt aliniate: o companie de onoare cu fanfară și drapel de la Baza Navală, gărzile cu pavilioanele navelor care vor fi decorate, și detașamente de marinari de la nave. La ora 11 a sosit d. general Șova, ministrul subsecretar de stat al marinei. După ce a primit raportul, d-sa a trecut în revistă trupele, însoțit de d-nii: viceamiral Ion Georgescu, contraamiral Horia Măcelaru, general de brigadă Ionașcu, comandor Weyer din partea misiunii marinei de război germane, comandor Butaș, căpitan-comandor Voinescu ș. a.

D. contraamiral Horia Măcelaru a citit decretul regal prin care se conferă ordinul „Steaua României” cu spade, în gradul de ofițer, cu panglică de „Virtute Militară” următoarelor nave de război române:

Pavilioanelor distrugătoarelor: *N. M. S. Regele Ferdinand I* (cu 24 de misiuni de război și 6925 de mile parcurse), *N. M. S. Regina Maria* (cu 31 de misiuni și peste 10.000 de mile parcurse), *N. M. S. Mărășești* (33 de misiuni, cu 9247 mile parcurse), *N. M. S. Mărăști* (19 misiuni, cu 3994 mile parcurse), pentru bravura cu care comandanții, ofițerii, maștrii și echipagiile acestor nave au executat operațiunile de război pe întinsul Mării Negre, protejând transporturile armatelor de uscat și marinelor aliate, precum și operațiunilor de minare împotriva inamicului, îndeplinindu-și misiunile în ape minate, fără paravan sau dragaj, sub amenințarea continuă a submarinelor și avioanelor inamice. Au grenadat submarinele inamice întâlnite, silindu-le să nu acționeze, scufundând două: unul *N. M. S. Regele Ferdinand I* și altul *N. M. S. Regina Maria*. Au respins atacurile aviației inamice, atât în largul mării, cât și în portul Constanța, doborând fiecare distrugător câte un avion. În plus, distrugătoarele *N. M. S. Regina Maria* și *N. M. S. Mărăști* au colaborat la scufundarea distrugătorului Moskva.

Pavilionului navei port mine *N. M. S. Amiral Murgescu*, pentru curajul și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă comandantul, ofițerii, maștrii și echipajul acestei nave în executarea a 20 de misiuni de război, din care 11 operațiuni de minare în apele proprii sau inamice, infectate de mine sovietice și sub pericolul permanent al atacurilor aviației, submarinelor sau forțelor de suprafață inamice, mult superioare ca număr, tonaj și putere de foc, reușind astfel să asigure protecții principalelor zone maritime prin barajele de mine care au constituit pentru inamic o piedică hotărâtoare în acțiunile întreprinse.

Pavilioanelor canonierelor: *N. M. S. Stihl Eugen* (peste 120 de misiuni de război, depășind 10.000 de mile marine parcurse), *N. M. S. Dumitrescu* (150 misiuni, depășind 10.000 de mile); *N. M. S. Ghiculescu* (170 misiuni, depășind 13.000 de mile), pentru curajul și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă comandanții, ofițerii, maștrii și echipagiile acestor nave în executarea misiunilor de dragaj, de siguranță A. S. și patrulare pe întinsul Mării Negre, prin apele infectate de mine sovietice, sub pericolul permanent al atacurilor aviației, submarinelor sau forțelor de suprafață inamice, mult superioare ca număr, tonaj și putere de foc, asigurând transporturile și toate operațiunile întreprinse împotriva pericolului de mine sovietice. Prin atacul hotărât și îndrăzneț împotriva submarinelor întâlnite, au zădărnicit toate încercările de atac inamice.

Pavilionului *crucișetorului auxiliar Dacia*, pentru curajul și spiritul de sacrificiu de care au dat dovadă comandantul, ofițerii, maștrii și echipagiul acestei nave în executarea a 11 misiuni de minare sub pericolul permanent al atacurilor avioanelor, submarinelor și forțelor de suprafață inamice, mult superioare ca număr tonaj și putere de foc, reușind astfel să asigure protecții principalelor zone maritime, prin barajele de mine care au constituit pentru inamic o piedică hotărâtoare în acțiunile întreprinse“.

După citirea decretului de decorare a fiecărei nave, d. general Șova, ministrul marinei a prins de pavilioane panglicile „Virtuții Militare”.

Comandanții navelor au mulțumit, prin d. general Șova, M. S. Regelui, pentru înalte distincțiuni acordate, asigurând că și de acum înainte marina română își va face datoria, însuflețită de aceiași dragoste de Patrie și același spirit de sacrificiu.

În timp ce famfara a intonat „Imnul Regal“, pavilioanele navelor se înalță la vergă, fâlfâind falnic în bătaia vântului.

A urmat defilarea companiei de onoare cu drapel, într’o admirabilă ținută militară”¹⁴.

Recompensa conducerii reunite a operațiunilor

„Führer-ul a conferit Crucea de Cavaler al Ordinului Crucea de Fier contraamiralului Măcelaru, comandantul-șef al forțelor navale române, ca recunoaștere a meritelor sale dobândite cu prilejul evacuării luptătorilor din Crimeea efectuată în cursul unor violente lupte.

Cu prilejul remiterii insinelor Crucii de Cavaler contraamiralul Măcelaru, vice-amiralul Brinkmann, comandantul forțelor navale germane din Marea Neagră, decorat în același timp cu Crucea de Cavaler, a cetit în prezența ofițerilor și oamenilor de trupă români o telegramă a Marelui Amiral Doenitz către ministrul și subsecretarul de stat al marinei române în care se declară că cooperarea marinelor română și germană, cu prilejul evacuării bravilor luptători din Crimeea, efectuată în ciuda unei reacțiuni inamice din cele mai violente, însemnează o etapă memorabilă a luptei comune dusă de națiunile aliate.

¹⁴Serg. TR, Smeu Dumitru, corespondent de război, *Decorarea navelor de război*, în „Universul”, an 61, nr. 137, sâmbătă, 20 mai 1944, p. 3.

În afară de aceasta, telegrama exprimă marinarilor din marina de război și cea comercială române, cari au luat parte la evacuări, deosebite mulțumiri și felicitări din partea Marelui Amiral Dönitz. Ofițeri, subofițeri și marinari din marinele de război și de comerț române au fost decorați cu Crucea de Fier.

Remiterea solemnă a acestor decorații s'a făcut în cadrul unei serbări militare ce a avut loc în fața clădirii ce servește de Cartier General Amiralului Comandant al forțelor navale germane din Marea Neagră.

Contraamiralul Măcelaru este primul ofițer din marina română care a fost decorat, cu Crucea de Cavaler al Ordinului Crucea de Fier¹⁵.

Recompensa conducerii românești a operațiunilor

„Efortul de legendă pe care marina românească l-a făcut, în ultimele patru săptămâni, în Marea Neagră, în fața unui inamic înzecit mai numeros cu mijloace reduse față de cele ale adversarului, conturează popasul luminos de epopee al neamului întreg, al vitejiei românești în războiul crucial al vremurilor actuale.

Despre tot ceea ce a făcut marina românească de război și comerț pe frontul din Marea Neagră, singură istoria va avea să-și spună cuvântul. Pentru neegalatul efort făcut de marinarii noștri, multora dintre ei le-a fost conferită tradiționala și înalta decorațiune de război: „Crucea de fier”. Înmânarea acestui însemn de război, s'a făcut de către însăși un amiral al marinei germane, în cadrul unei solemnități desfășurate deunăzi, când ca o supremă recunoaștere a atâtor merite războinice și contribuțiuni de seamă, un marinar român a primit – pentru cea dintâi dată – Crucea de cavaler al ordinului „Crucea de fier”.

S-au rostit cu acest prilej discursuri, din care se desprinde acelaș sentiment de frățietate, la care dă dreptul singură prietenia marinărească.

Înmânarea decorațiilor s-a făcut de către d. amiral Brinkmann în prezența a numeroși ofițeri superiori din marina de război germană, d-lui amiral Horia Macellariu, ofițerilor, maiștrilor, subofițerilor și marinarilor distinși cu „Crucea de fier”, printre cari și membrii echipajului unei nave de comerț române. Onorurile au fost date de o companie din marina germană cu muzică.

ÎNMÂNAREA DISTINCȚIUNILOR

După ce d. amiral Brinkmann a trecut în revistă compania de onoare și marinarii români propuși pentru decorare, d-sa a prins la gâtul d-lui c-amiral Horia Macellariu cavaler al ordinului „Mihai Viteazul” și posesor al „Crucii de fier” cl. Ia, Crucea de cavaler al ordinului „Crucea de fier”.

Acordarea acestei înalte distincțiuni de război unui marinar român, a provocat – cum era și firesc – o deosebită impresiune în rândurile celor prezenți.

Apoi amiralul german a înmănat fiecăruia dintre marinarii români decorațiunea ce i-a fost conferită.

Au fost astfel distinși: Crucea de cavaler al ordinului „Crucea de fier”, d. c'amiral Horia Macellariu; „Crucea de fier” cl. I-a d-lor căpit. cdori: Victor St. Voinescu, Dumbravă, Săvulescu; lt. cdori: Foca D. Anton, Iftimescu D. Ion,

¹⁵Contr'amiralul român Măcelaru decorat de Führer cu Crucea de Cavaler al Ordinului Crucea de Fier, în „Universul”, an 61, nr. 141, miercuri, 24 mai 1944, p. 1.

Niculescu Dumitru; căpitani: Petru D. Alexandru, Costăchescu, Ion Zaharia, Ghenădescu Paul; „Crucea de fier“ cl. II-a d-lui cpt. cdor. Economu Ioan, lt. cdori: Samson V. Titus, Bercea Alex., Lungu Corneliu, Mătescu Dotru, Stănescu Gheorghe, Sandu C., Pagone Gh., Eugen Trandafirescu, Antonescu Teodor, Horodnică Alex.; căpit. Savopol N., Bădescu Gh., Țurcanu N., Constantinidi R., Panaitescu V., Antonescu Florin, Prejbeanu, Receanu Ion, Gomoescu Grig., Stoiculescu D., Șerbănescu Ovidiu, Mihalcea Nic., Spornic D-tru, Moroianu Romulus, Lungeanu C., Ladifio Radu, Ghica Leon, Tudorică Andrei; locotenenții: Petrescu Benone, Bruker C., Belaev Eug.; aspiranții: Chiriac Iordan, Ignatiu Traian, Băltaru Traian, Ionescu Doru, Stănescu Dan, Carp F., Secuianu St.; maiștrilor: Roșculescu Aurel, Miu Vasile, Hărtescu Vasile, Nițulescu Al., Nenu Aurel, Boteanu C., Drăghici St., Petrișor Ion, Rittinger, Stancu Marin, Țăranu Dobre, Blăjean Victor, Lazăr Ion, Rădulețeanu C., Petrovici E., Cojoacă Paraschiv, Popescu Gh., Stavarache A., Alichopol P., Andreevici St., Rusu Gh., serg. maj. Dragotă Petre, Andreeșcu Valeriu, Marin Dumitru, Cornea St., Florea Ion, Sofrone Gh., Voloacă Eug., Popescu Marin, Lache Const., serg. Teodoru Gh., Toma Nic., Pintoiu Fr., Măgureanu Marin, Pop Mircea, Ionescu Dumitru, Georgescu D., Burlescu Virgil, Cișmireanu Const., Badea Ion, Butnaru Eug., Cristea Vasile, Bărburică C.; caporalii: Varga Ion, Botez Aurel, Bena I., Matei V., Cântar Ion, Velehova Gh., Dinu Const., Dorobanțu P. Ion; marinarii: Cărmizaru Gheorghe și Ispas Petre. Dintre marinarii civili au fost decorați d-nii: O. Tokathian, Fritsch Otto, Jean Nichifor. După ceremonialul simplu dar impresionant al înmânării decorațiunii de război germane, a vorbit dl. Amiral Brinckmann.

RĂSPUNSUL D-LUI C'AMIRAL HORIA MACELLARIU

Primesc cu emoțiune această înaltă distincțiune de război germană, (...) – nu pentru merite personale – pe cari eu însumi nu mi le recunosc – ci ca pe o nouă misiune pe care dvs. mi-o dați, aceia de a purta cu onoare acest simbol al eforturilor marinei române de război și transport, de la începutul alianței noastre, dar mai ales pentru executarea celor mai grele misiuni, acelea de aprovizionare, apoi de evacuare a Crimeei.

Dacă până la acest război, era considerată ca cea mai grea operațiune – pe mare – o debarcare forțată, acest război a evidențiat că a te sustrage de sub presiunea inamicului și a parcurge marea înapoi, este misiunea cea mai grea, cu rezultate problematice. În acest război, operațiuni similare au fost la Dunkerque, în Africa, la Gerci, dar nici una nu se poate compara cu aceia a Sevastopolului, care s'a executat sub conducerea dv.

Ținând seamă de spațiul parcurs, de mijloacele ce le-am avut la îndemână, de presiunea inamicului și de amenințarea unei flote de 20 ori mai mare decât a noastră, putem afirma fără greș că am executat cea mai grea operațiune de evacuare din istoria operațiunilor combinate. Meritul este că am reușit. Rezultatul se datorește în prim rând concepției, pregătirii și urmăririi operațiunii de către dvs., ajutat de către statul major al dvs.

În al doilea rând, execuției impecabile a navelor, formațiunilor și grupărilor celor două marine română și germană de război și de transport.

În al treilea rând – și mai ales – sudurei indestructibile dintre cele două marine, cari au format un corp unic, sub conducerea dvs., atât din punctul de vedere al concepției, al execuției, dar cu deosebire acela al unității sufletești.

Marinarii s-au sacrificat pe ei și navele lor pentru a-și salva camarazii din Crimeea. În punctul culminant al operațiunilor, marina germană și română a împins ultimul marinar, ultima navă disponibilă în luptă, pentru salvarea eroilor de la capul de pod Sevastopol. Acțiunea și jertfa marinarilor noștri este de esență eroică și ea poate sta alături de eroismul celor din Crimeea.

Onoare lor!

Solemnitatea a luat sfârșit în atmosfera înălțătoare a entuziasmului de care a fost străbătută, încrederii în isbândă și în frăția de arme, prin defilarea companiei de onoare germane, comandanților, ofițerilor, subofițerilor, marinarilor echipagiilor navelor de război și comerț române”¹⁶.

„Berliner Lokal-Anzeiger scoate în evidență într’un articol valoarea marinarilor români

La începutul războiului din răsărit, marina de război românească dispunea de forțe reduse. Dar prin acțiunea energetică a conducătorilor și în colaborare cu marina germană ea a devenit un factor de seamă în Marea Neagră.

De la luptele din fața Chilie și din delta Dunării, trecând prin luptele din apele peninsulei Kerchi și prin luptele de aprovizionare și evacuare a trupelor din Crimeea, marina română a participat în ultimii doi ani la aproape toate operațiunile din Marea Neagră și a asumat totdeodată o parte din sarcina de importanță hotărâtoare de a transporta provizii și materiale trupelor terestre pentru toate operațiunile forțelor româno-germane din sectorul sudic al frontului răsăritean.

Luptele grele, încheie ziarul, au făcut din marina de război română o unitate omogenă și experimentată a cărei valoare se va afirma în egală măsură și în luptele viitoare, ea fiind o garanție a unui viitor pașnic”¹⁷.

¹⁶Ion Lumezianu, corespondent de război S.M.P. pentru marină, *Solemnitatea ostășească dela Constanța. Pentru strălucitele operațiuni dela Sevastopol și apele Mării Negre, membrii echipagiilor flotei de război și comerț au fost decorați cu Crucea de fier*, în „Curentul”, an XVII, nr. 5845, vineri, 26 mai 1944, p. 4.

¹⁷*Marina română, un factor de seamă în Marea Neagră*, în „Curentul”, an XVII, nr. 5870, marți, 20 iunie 1944, p. 4. Similar, a se vedea și *Valoarea marinarilor români scoasă în evidență de un ziar german*, în „Universul”, an 61, nr. 168, marți, 20 iunie 1944, p. 5.

BATTLE-FRONT NEWS:
„60.000 OPERATION” IN THE EPOCH NEWSPAPERS
-abstract-

Key Words: „60.000 Operation”, 1944, newspapers, foreign press, testimonies.

The information about the development of the mission known as „60.000 Operation” obviously were the breaking-news of the 1944 springtime. For those who study the „60.000 Operation”, the newspapers can offer a good radiography of those days’ events. The newspapers can be considered like an eyewitness of events and can transmitted emotion through years.

Because of that, a part of the Naval Museum specialists work consists in identifying and to put in circuit press testimonies regarding various events in the history of the Navy.

In the present case, the topic of study is "Operation 60,000" an important moment in our history that we have been talking about for a long time considering that the years of communism did not allow the glorification of a mission carried out together with the German military.

Therefore, I selected testimonies from February-June 1944, from the Romanian press, such as newspapers: „Țara”, „Universul”, „Curentul”, „Argus”, but also from the foreign press, such as: „Daily Mail“ and „Daily Express“, Londra, „Deutsche Allgemeine Zeitung”, „Berliner Lokal-Anzeiger”, Berlin and „Türkische Post”.